

УДК 339

Дмитрів Уляна

Dmytriv Ulyana

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В
РЕГІОНАХ: ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ
SPECIFIC ASPECTS OF DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS
IN THE REGIONS: TERNOPIL REGION**

Важливою складовою конкурентоспроможності економіки країни у ринковому середовищі є підприємництво. Підвищення освітнього, культурного рівня життя населення змушує скорочувати обсяги виробництва однотипних товарів і збільшувати виробництво товарів з певними характеристиками, що призначені для споживачів з диференційованими вимогами. Значна роль при цьому відводиться малим та середнім підприємствам, які можуть швидко реагувати на зміни ринкового середовища, сприяти створенню нових робочих місць та мобілізувати фінансові і виробничі ресурси.

У Тернопільській області знаходиться значна кількість підприємств, які є перспективними і досить вигідними об'єктами для вкладення капіталу. У 2016 році в області функціонувало 4017 малих підприємств, з них 3284 – мікропідприємства. В розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення в області припадало 38 малих підприємств, з яких 31 – мікропідприємство. За підсумками 2016 року на малих підприємствах кількість зайнятих працівників становила 27,5 тис. осіб, у т.ч. найманих – 25,9 тис. осіб, що складає відповідно 38,6% та 37,3% від загальної кількості зайнятих та найманих працівників підприємств області. З них на мікропідприємствах кількість зайнятих працівників становила 10,3 тис. осіб, у т.ч. найманих – 8,9 тис. осіб, що складає відповідно 14,5% та 12,8%

від загальної кількості зайнятих та найманих працівників підприємств області. У 2016 році обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) малими підприємствами склав 15416,7 млн.грн, що становить 33,3% до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами області, з них обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) мікропідприємствами склав 4064,2 млн.грн, що становить 8,8% до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами області. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) малих підприємств виробничої сфери склав 53,1%, невиробничої сфери – 46,9% [2]. Можна зазначити, що у своїй діяльності підприємства Тернопільської області зазнають чимало труднощів. Багато з них не можуть залучати висококваліфікованих працівників для здійснення виробничого процесу, так як спостерігається високий рівень трудової міграції за кордон і відчують невпевненість у стабільності ведення бізнесу.

Аналізуючи сучасний стан підприємницької діяльності Тернопільської області та в цілому по країні, можна стверджувати, що нестабільне політичне становище негативно впливає на економічний розвиток. Зростання внутрішнього валового продукту на два відсотки за останній рік – це дуже низький показник, який не здатний відновити економіку України. На даному етапі економічне відновлення стримують високі банківські ставки за кредитами, повільне зростання доходів населення та низький внутрішній попит. Зараз малому бізнесу доводиться виживати в непростих умовах. Підприємці повинні платити з цього року не з обороту, а просто так єдиного соціального внеску приблизно 8500 гривень на рік. Звісно, за таких умов спостерігається скорочення кількості їх діяльності майже на 160 тисяч. У рейтингу країн за рівнем економічної свободи Україна посіла 149 місце зі 159 можливих, що його складає авторитетний канадський Інститут Фрейзера. Основними критеріями економічної свободи даного дослідження є особистий вибір, вільний вихід

на ринки збуту та конкурентоспроможність, безпека особистості та захищеність приватної власності, доступ до стабільних кредитів, податки та державні витрати тощо. Минулого року у даному рейтингу Україна займала 135-те місце.

На сучасному етапі держава повинна сприяти розвитку підприємництва. Для реалізації цього завдання необхідно провести об'єднання фінансових можливостей всіх джерел підтримки підприємництва, сприяти розширенню обсягів державних закупівель товарів та послуг, забезпечити популяризацію продукції та українського виробника на міжнародній арені, розробити системи пільг для суб'єктів малого підприємництва, створити оптимальні механізми ефективного цільового використання фінансових та інвестиційних ресурсів, залучення іноземних кредитів та інвестицій, відновити роботу обласного Фонду підтримки підприємництва в Тернопільській області та створити Фонди підтримки малого та середнього бізнесу на рівні об'єднаних територіальних громад. Зараз можна вважати, що створення територіальних громад сприятиме позитивному економічному розвитку і жителі громад будуть мати можливість брати участь у різних проектах та грантах. Незважаючи на те, що Тернопільська область є лідером процесу об'єднання громад (кількість громад – 38), не можна сказати, що все проходить ідеально. Даний інноваційний проект має ряд недоліків, а саме: нечітко прописана процедура реєстрації новоутворених громад; більшість закладів освіти, культури, охорони здоров'я, які громадам потрібно взяти на баланс, не мають оформлених належним чином установчих документів; відсутність механізму виходу з об'єднаної територіальної громади.

Недосконала законодавча база та ряд недоліків у діяльності громад впливають на те, що селяни бояться об'єднуватися, бо такі перетворення, на їхній погляд, передбачають скорочення соціальної сфери: об'єднання шкіл, дитячих садочків, амбулаторій та сільських рад. Тому для

покращення інноваційної діяльності, насамперед, на державному рівні потрібно проаналізувати ситуацію, яка склалася в регіонах і зацікавити громади займатися розвитком своїх територій шляхом впровадження інновацій.

Платники єдиного податку 1 групи втрачають право на сплату половинної ставки мінімального страхового внеску. Тобто, з 2018 року вони сплачують його у повному мінімальному розмірі, як і інші підприємці. Фізичні особи, які виконують роботи на підставі цивільно-правового характеру та члени фермерського господарства також підлягають загальнообов'язковому державному страхуванню. Ці зміни збільшують податкове навантаження і негативно впливають на підприємницьку діяльність. Якщо врахувати, що за розподілом показників діяльності великі підприємства в Україні займають 0,1%, середні підприємства – 4,9%, малі підприємства – 95%, з них мікропідприємства — 80,8%, то можна зробити висновок про важливу роль діяльності малих підприємств для економіки нашої країни. Тому для підтримки сучасного підприємця, враховуючи стан економіки на сучасному етапі, на державному рівні потрібно постійно здійснювати перегляд чинних законодавчих актів, щоб замінити або скасувати ті, які перешкоджають розвитку підприємницької діяльності.

Перелік посилань:

- 1) Розвиток малого і середнього підприємництва в Україні: проблеми, потреби, перспективи. К.: Центр громадської експертизи, Центр міжнародного приватного підприємництва, 2015. – 44 с.
- 2) Статистичний щорічник Тернопільської області за 2016 рік /за ред. А. А. Чорного. Тернопіль: Головне управління статистики у Тернопільській області. – 423 с.